

Holeček M. Regulace metabolismu cukrů, tuků, bílkovin a aminokyselin. Praha: Grada Publishing 2006. 286 stran. ISBN 978-80-247-1562-9.

Nakladatelství Grada Publishing vydalo originální publikaci doc. MUDr. Milana Holečka, DrSc. z Ústavu fyziologie Lékařské fakulty UK v Hradci Králové.

Text i zaměření díla neposkytuje pouze výčet a popisy metabolismu jednotlivých živin, ale zabývá se souvislostmi v oblasti regulačních mechanismů a řízení těchto dějů.

V rámci úvodních 3 kapitol jsou uvedeny obecné principy regulace metabolismu – úloha enzymů a transport látek, regulační funkce nervového systému a humorálních faktorů. Další kapitoly jsou zvlášť věnovány energetickému metabolismu, metabolismu sacharidů, lipidů, proteinů a aminokyselin; o metabolismu a fyziologickém významu jednotlivých aminokyselin pojednává podrobněji zvláštní kapitola.

V posledních dvou kapitolách se autor věnuje metabolickým změnám a regulacím za různých fyziologických situací (např. při hladovění, fyzické zátěži, v postprandiálním i lačném období) a komplexní regulaci metabolismu při některých patologických stavech (obezita, diabetes mellitus, jaterní cirhóza, chronická renální insuficience a nádorová onemocnění).

Text je doplněn rozsáhlou bibliografií a rejstříkem. Nechybí velké množství přehledných schémat, obrázků a tabulek, které výborným způsobem doplňují text. Z celé publikace vyzařuje nejen autorův evidentní smysl pro didaktické a logické řazení tematických okruhů, ale i pečlivost a promyšlenost věnovaná formální úpravě (včetně českého jazyka), což úroveň publikace dále zvyšuje.

Autor v předmluvě uvádí, že kniha je určena především jako doplňkový

text při pregraduálním a postgraduálním studiu medicíny. K tomu je třeba dodat, že slouží i studentům ostatních zdravotnických oborů (bákalářských i magisterských studijních programů), které mají ve studijním programu oblast metabolismu zařazenou. Publikaci dále ocení nejen lékaři připravující se k atestaci, ale i ostatní lékaři v klinické medicíně, nezabývající se přímo problematikou metabolismu, kteří si občas potřebují oživit své znalosti z této oblasti. Pro ně je tato učebnice výborným a pohotovým pomocníkem.

MUDr. Hana Svačinová, Ph.D.
Klinika funkční diagnostiky a rehabilitace
LF MU a FN U sv. Anny
www.fnusa.cz
e-mail: hana.svacinova@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 4. 12. 2007

Vorlíček J, Abrahámová J, Vorlíčková H et al. Klinická onkologie pro sestry. Praha: Grada Publishing 2006. 328 stran. ISBN 80-247-1716-6.

Nakladatelství Grada knihou Klinická onkologie pro sestry, pod níž se jako hlavní autoři podepsali prof. MUDr. Jiří Vorlíček, CSc., prof. MUDr. Jitka Abrahámová, CSc. a paní Hilda Vorlíčková, přináší na odborný knižní trh publikaci, která by neměla chybět v knihovně zdravotníka, jenž poskytuje ošetrovatelskou péči onkologicky nemocným.

Je uceleným přehledem v nezastupitelné roli všeobecné sestry v systému péče o pacienty s nádorovým onemocněním. Zachycuje všechny oblasti její činnosti: účast na prevenci onkologického onemocnění, na kvalitě poskytované léčby, péči o tělo

a duši pacienta. Práce všeobecné sestry musí být v souladu s prací lékaře, a je tak i autory prezentována. Je součástí komplexu úkonů, které jsou podřazeny pod pojem léčba onkologicky nemocných.

Publikace je rozdělena na dvě části: obecná část informuje o nádorech, jejich příznacích a léčbě. V druhé části se autoři zabývají jednotlivými onkologickými onemocněními. V učebním textu je kladen důraz i na rodinu a přátele onkologicky nemocného, na nejbližší, kteří mohou pacientovi – za účinného vedení odborným zdravotnickým personálem – pomoci vyrovnat se s nemocí a kvalitně s ní žít.

Publikace je bezesporu dobrým počinem, svým rozsahem, přehledností a srozumitelností je přínosem nejen pro odborníky, ale i laickou veřejnost. Klade důraz na spolupráci všech zdravotníků účastnících se péče o onkologicky nemocné se zdůrazněním nového pohledu na práci všeobecné sestry v tomto systému péče.

Lubomír Harašta
vrchní laborant Oddělení klinické
a radiační onkologie FN u sv. Anny
www.fnusa.cz
e-mail: lubomir.harasta@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 20. 12. 2006

Jedličková A. Systémové mykózy. Praha: Maxdorf 2006. 130 stran. ISBN 80-7345-000-X.

Již v předmluvě editora je zdůrazněn význam systémových mykóz, jejich závažnost a odolnost vůči terapii. Jsou zmíněna historicky první systémová antimykotika – griseofulvin a nystatin. Je připomenut rok 1970, ve kterém byla zahájena nová etapa farmakoterapie mykóz objevem mikonazolu.

Následuje 6 kapitol vlastního textu.

V „Úvodu“ autorka zdůrazňuje růst významu mykologických laboratoří s narůstajícím počtem pacientů s predisponujícími faktory pro uplatnění původců invazivní kandidózy a aspergilózy.

Ve 2. kapitole *Původci mykotických onemocnění* jsou v první části věnované dermatomykózám popsány hlavní druhy dermatofyt antropofilních, zoofilních a geofilních; dále hlavní druhy kvasinkových organismů a oportunních mikromycet. Jsou zde uvedeny základní vyšetřovací postupy u těchto mykóz. Ve druhé části této kapitoly *Systémové mykózy* je uvedeno rozdělení těchto infekcí podle způsobu nákazy, dále je zdůrazněn podíl selhání obranných mechanismů, především

imunitních, na rozvoji těchto mykóz. Poté jsou uvedeny základní údaje o hlavních představitelích systémových mykóz, tj. kandidózách, kryptokokózách, aspergilózách a mukormykózách.

3. kapitola pojednává laboratorní diagnostiku mykóz, charakteristiku odebíraného materiálu, způsob odběru a vlastní laboratorní mykologická vyšetření mikroskopické a kulturační. Užitečná je tabulka o odběru a transportu různého biologického materiálu. Dále je v této kapitole popsáno stanovení citlivosti mikromycet k antimykotikům, sérologická diagnostika, molekulárně genetické diagnostické metody a souhrnné hodnocení vyšetřovacích metod ke stanovení kvasinek a plísní.

4. kapitola *Antimykotika* je svými 77 stranami v publikaci nejrozsáhlejší. Jsou zde popsány mechanismy účinku, farmakokinetické vlastnosti, interakce s jinými léky, kontraindikace, nežádoucí účinky, terapeutické indikace, dávkování, a obvyklé trvání léčby u ketokonazolu, flukonazolu, itrakonazolu, posakonazolu, vorikonazolu, kaspofunginu a amfotericinu B. Problematika

léčby těmito antimykotiky je zde zpracována velmi názorně a účelně.

V 5. kapitole Terapie invazivních mykóz uvádí léčebné postupy u invazivní kandidózy, invazivní aspergilózy, kryptokokózy, mukormykózy a kokcidioidomykózy.

V 6. kapitole věnované chybám a omylům v diagnostice a indikaci léčby jsou v bodech uvedena nejčastější pochybení.

Následuje doporučená literatura, přehled použitých zkratk, medailonek autorky a jmenný rejstřík.

Publikace vyniká přesností, přehledností a informacemi na úrovni doby. Lze ji doporučit lékařům více odborností, může být i vhodným doplňkovým studijním materiálem pro posluchače lékařských fakult.

doc. MUDr. Vladimír Vašků, CSc.

I. dermatovenerologická klinika

LF MU a FN u sv. Anny

www.fnusa.cz

e-mail: vladimir.vasku@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 6. 12. 2006

Jirkovská A et al. Syndrom diabetické nohy. Praha: Maxdorf 2006. 397 stran. ISBN 80-7345-095-X.

Tato kniha sepsaná kolektivem autorů pod vedením doc. MUDr. A. Jirkovské přináší komplexní pohled na syndrom diabetické nohy s důrazem na multidisciplinární přístup k dané problematice. V každé kapitole najdeme vždy připomenutí základních anatomických poměrů, podrobně rozebranou patofyziologii dějů až na subcelulární úroveň, klinický obraz a terapii s konkrétními doporučeními pro klinickou praxi. Díky práci autorky na mezinárodním konsenzu terapie syndromu diabetické nohy je možné porovnat výhody a nevýhody

různých klasifikačních systémů preferovaných v různých státech, včetně zajímavého pohledu na přínos implementace dalších hodnotících faktorů v různých klasifikačních systémech.

Jednotlivé odkazy v textu na sebe vždy logicky navazují, čtenář v důsledku toho nemusí vyhledávat různé další odkazy v jiné odborné literatuře, protože potřebná fakta v této publikaci jsou takřkajíc „vždy po ruce“.

První část publikace se vedle organizace péče zaměřuje na možnosti diagnostiky se zvláštním důrazem na užití moderních zobrazovacích metod,

velice podrobně je v knize rozebrána diferenciální diagnostika osteomyelitidy a Charcotovy osteoartropatie. Není opomenuto ani téma klinického využití měření transkutánní tenze kyslíku. Vždy jsou uvedena přesná diagnostická rozmezí s konkrétními doporučeními pro praxi.

Publikace se dále věnuje problematice protetických pomůcek, zvláště podrobně je rozebrána léčba speciálními kontaktními fixacemi. Jsou zde také uvedeny jak vlastní zkušenosti autorky, tak i výsledky mezinárodních klinických studií zabývajících se da-

nou problematikou. Následuje velice podrobně rozebraná problematika revaskularizace diabetické nohy, včetně porovnání dlouhodobých terapeutických výsledků angioplastiky a chirurgické revaskularizace.

Kapitola chirurgické terapie diabetické nohy včetně popisu výhod a nevýhod různých úrovní amputace je zpracována přehledně, vždy je rozebrána i problematika následné rehabilitace pacienta, rizika operace pro pacienta a přínosu jednotlivých doplňujících vyšetření. Tedy přesně to, co lékaři různých specializací denně zvažují v běžné klinické praxi. Autorka zdůrazňuje nutnost spolupráce diabetologů, chirurgů, kardiologů a anesteziologů, protože jedině práce celého týmu lékařů s různými pohledy na danou problematiku může vést k vyléčení našich diabetických pacientů.

Následně se autoři jednotlivých kapitol věnují problematice vlivu metabolické kompenzace, přínosu nutriční péče, možnostem posouzení stupně neuropatie, zavádění nových kvantitativních metodik testování včetně posouzení ekonomické náročnosti daného vyšetření. Není opomenuta ani problematika hyperbarické oxygenterapie. Dále se autorka zabývá psychologickými aspekty syndromu diabetické nohy včetně výsledků zahraničních studií zabývajících se touto problematikou.

Závěr knihy je pojat jako určité shrnutí problematiky se zaměřením na organizaci péče o pacienty se syndromem diabetické nohy včetně podrobně rozepsaných požadavků na podiatrickou ambulanci, zde čtenář dále nalezne zásady primární a sekundární prevence.

Tato kniha rozšiřuje nabídku literatury zabývající se problematikou syndromu diabetické nohy na našem trhu, patří mezi velice přehledně zpracované a moderní publikace. Kniha jistě poslouží jako cenná pomůcka jak v klinické praxi, tak i jako učební pomůcka pro lékaře k přípravě k atestační zkoušce, a v neposlední řadě jako literatura pro studenty lékařské fakulty, kteří mají hlubší zájem o danou problematiku a po jejím přečtení získají nový pohled na celou problematiku syndromu diabetické nohy.

MUDr. Petr Žák
diabetologická ambulance II. interní
kliniky LF MU a FN u sv. Anny
www.fnusa.cz
e-mail: petr.zak@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 9. 12. 2006

Šterzl I. Přehledná imunoendokrinologie. Praha: Maxdorf 2006. 143 stran. ISBN 80-7345-087-9.

Incidence a prevalence všech autoimunitních onemocnění v populaci, a to zejména ve vyspělých zemích, v posledních letech významně stoupá. Poruchy autoimunity představují, i vzhledem ke svému často chronickému průběhu, závažný medicínský problém s dopadem na pacienty i společnost, nezanedbatelné jsou i finanční náklady na diagnostiku a léčbu těchto stavů.

Léčba těchto onemocnění vyžaduje pochopení základních patofyziologických imunitních mechanismů s využitím nových poznatků v efektivní léčbě. Vzhledem k rychlému vývoji nových poznatků v imunologii a komplikovanému charakteru autoimunitních onemocnění vyžaduje účinná léčba často mezioborovou spolupráci endokrinologa s odborníky dalších oborů.

I přes rostoucí poznatky v oboru imunologie není zatím primární příčina většiny autoimunitních onemocnění známa a nelze tedy v současné době

jejich výskyt primární prevencí ovlivnit. Předpokladem pro úspěšnou léčbu pak zůstává časná diagnostika, neboť jen včasné zahájení léčby může zabránit rozvoji závažných komplikací a může zajistit kvalitní život postižených.

Předkládaná publikace vychází z aktuálních poznatků v oboru imunologie a všímá si vzájemné interakce mezi endokrinním a imunitním systémem. V první části popisuje endokrinní regulaci imunitní odpovědi a specifické poruchy imunitních regulačních mechanismů s odezvou v endokrinním systému.

V druhé části se autor věnuje jednotlivým endokrinním onemocněním, imunologickým mechanismům jejich vzniku a uvádí současné možnosti jejich imunologické diagnostiky. Sleduje význam včasné detekce autoantigenů a orgánově specifických autoprotilátek. Závěrečná část se zabývá možnostmi léčebného ovlivnění

jednotlivých imunopatologických stavů v endokrinologii, novými strategiemi imunologické léčby i perspektivami dalšího vývoje v tomto rychle se rozvíjícím oboru.

Publikace se svým souhrnným zaměřením a přehledným popisem vzájemného vztahu imunopatologických mechanismů a autoimunitních onemocnění může stát dalším praktickým pomocníkem v racionálním využívání laboratorní diagnostiky a zdravotnické techniky za účelem dosahování kvalitní a efektivní léčebně-preventivní péče o naše pacienty.

MUDr. Otmar Stránský
Endokrinologická ambulance II. interní
kliniky LF MU a FN u sv. Anny
www.fnusa.cz
e-mail: otmar.stransky@fnusa.cz

Doručeno do redakce: 28. 11. 2006